

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Slidrecht - Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; J. van Heteren, Slidrecht - Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn,

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

Meditatie:

Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt!

Joh. 1 :29b

In de enkele woorden van bovengenoemde tekst ligt het volle evangelie besloten. O nee, de discipelen van Johannes de Doper hebben er toen de volle rijkdom nog niet van verstaan. En ook Johannes zelf niet, hoewel hij, door Gods Geest verlicht met deze woorden de Christus aan het volk mocht voorstellen. Want al was Johannes „de grootste onder degenen, die van vrouwen geboren zijn”, toch is „de minste in het koninkrijk der hemelen meerder dan hij”, want die „minste” heeft het kruis gezien, waaraan dit heilige Lam Zich ten Offer gaf. Alleen de Heilige Geest, de Geest van Pinksteren kan pas het volle licht laten vallen over het Lam en Zijn werk.

Wanneer jaren later de evangelist Johannes dit woord van de Doper optekent, dan weet hij, wat het inhoudt. Hij heeft Jezus gezien in de volle zin als het Lam Gods. Hij heeft Hem niet alleen gezien aan de ingang van Zijn Middelaarswerk, toen Hij Zich door Johannes liet dopen. Maar hij heeft ook gezien, hoe het Lam werd gevangen en gebonden. Hij heeft het „des doods schuldig” over Hem horen uitspreken. Hij heeft Hem zien weggeleiden naar Golgotha en hij heeft Hem zien hangen aan het kruis! Hij heeft het Lam zien lijden en sterven. Maar hij heeft ook het lege graf gezien en het opgestane Lam, Dat satan en dood heeft overwonnen. En door de Pinkstergeest geleid en vervuld weet hij het, dat het Lam Gods de zonde der wereld wegneemt.

En van dat Lam hebben de apostelen na Pinksteren getuigd. Hoor maar, hoe Petrus de verstrooide gelovigen in klein-Azië toespreekt: „..... gij zijt verlost uit uw ijdele wandeling, niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt Lam.”

En dat was ook prediking van Paulus, die niets anders wilde weten dan Jezus Christus, en Dien gekruisigd in Welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden naar de rijkdom Zijner genade.

En sprak Jezus Zelf in de paaszaal met de drinkbeker in Zijn hand niet de woorden: „Dat is Mijn bloed het bloed des Nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt tot vergeving der zonden!”

Zie, het Lam Gods! Geduldig en zachtmoedig heeft Jezus geleden! Als een Lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open. Als Hij gescholden werd, schold Hij niet weder en als Hij leed, dreigde Hij niet!

En zo betaalde Hij, wat Hij niet geroofd had! Zo voldeed Hij aan het recht Gods! En zo is Hij het Lam, het Lam Gods, door God beschikt en gegeven, dat de zonde wegneemt van Jood en heiden, de zonde der wereld. Hij neemt de zonde op Zich, heft ze op, staat er letterlijk, en draagt ze dan weg: Golgotha!

Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt! De zonde der wereld! Is daar ook uw

zonde bij, en mijn zonde? Daarop komt het immers voor ieder persoonlijk op aan! Want onze zonde kan slechts op twee plaatsen zijn. Ze kan op ons zijn en ze kan op het Lam zijn! Van nature is de zonde op ons en als ze op ons blijft, dan zijn we verloren! Want God straft de zonde! Eer Hij ze ongestraft zou laten, heeft Hij ze gestraft aan Zijn geliefde Zoon! En daarom: wee ons, wanneer wij in onbekeerlijkheid de zonde vasthouden en koesteren, zodat ze op ons blijft. Dan verwerpen we het Lam, en we vertreden Zijn bloed. En er blijft geen slachtoffer voor de zonde meer over. En we zullen er zelf voor moeten boeten: eeuwig onder Gods brandende toorn!

Zalig, die onder de bearbeiding des Geestes innerlijk van de zonde werd losgemaakt door hartelijke boetvaardigheid, zodat de zonde hem de dood werd, waar ze God onteert en de gemeenschap met God verhindert.

Hoort dan het evangelie: Zie, het Lam Gods, dat u toeroept: „Geef Mij uw zonde, en Ik geef u Mijn gerechtigheid, Ik uw schuld, gij Mijn vrij-spraak, Ik uw dood, gij Mijn leven!”

Zie het Lam Gods! Zie! O ja, zie ook naar binnen: bedenk uw zonden en vervloeking! Om maar laag te buigen onder God, in het besef van eigen on- en doemwaardigheid!

Maar dan ook vanuit die verbrijzeling: zien op het Lam! Op de borgtocht, op de volmaaktheid, op de gewilligheid, op de liefde, op het bloed van het Lam! Zou er ooit reden kunnen zijn, om het Lam te verdenken van ontrouw of van onwilligheid om te behouden, om te reinigen de gene, die als zondaar tot Hem vlucht? Er is ruimte achter Zijn bloed voor iemand, die zichzelf de grootste der zondaren acht.

Het Lam leeft! Johannes op Patmos heeft het gezien: het Lam staat, als geslacht! „Als geslacht”: Het is dood geweest! Maar: „Het staat”: Het Leeft! En het Lam werkt! Onafgebroken! Biddend pleitend en pleitend biddend! Voor allen, die door Hem tot God gaan!

Zie het Lam Gods! Zie dan toch!

Vlietstra

VERANTWOORDING VAN GIFTEN

We ontvingen van Mw. K. te S. een bedrag van f 50,—, waarvan f 25,— bestemd is voor de arbeid onder de Joden te Toronto en f 25,— voor de school te Dundas en Hamilton. En verder van Mw. M. te N. een gift van f 100,— voor deze school, van „Israëlgroep 1976” f 410,— voor de arbeid onder de Joden te Toronto, van mej. E. te D. f 100,—, voor elk van beide doeleinden f 50,— van de H. te N. f 10,— voor de school. Hartelijk dank.

N.B. Ik ontving van B. Verloop namens de Rehoboth Christian School Society te Dundas en Halmilton bericht van ontvangst van een bedrag van 1035,40 dollar. Te zijner tijd komt er nog wel bericht van later ontvangen of nog te ontvangen giften.

B.

ONTMOETINGSDAG TE SLIEDRECHT-CENTRUM

We brengen de 13e ontmoetingsdag, die D.V. zaterdag 16 april a.s. te Slidrecht-centrum zal

VAN DE ADMINISTRATIE

Bij vernieuwing werden wij verrast uit Urk, doordat wij weer ontvingen 13 nieuwe abonnees via F. P. aldaar. Dankbaar zijn deze namen en adressen genoemd, met nog drie andere, zodat wij van 16 nieuwe abonnees mogen melding maken. Het jaar 1977 is heel goed begonnen; werken wij allen mede, om de gang erin te houden? De betalingen voor de 12de jaargang beginnen ook op gang te komen, en de overbetalingen ingelijkt, deze laatste 2 weken ontvingen wij weer f 425,— extra, welke bedrag wij weer dankbaar bij deze doorgeven.

In de maand Januari verwachten wij weer de grote stroom van betalingen voor 1977. Zou het kunnen dat niemand verzuimt in deze maand te betalen? Het zou ons veel extra werk sparen, waarom wij nogmaals vriendelijk verzoeken, voor zover nog niet betaald, doe het direct: Wij zien maar weer uit!

Via de kerkeraad van Dordrecht (C) ontvingen wij voor de arbeid van Ds. den Butter f 25,—, ook daarvoor dank.

Adm.: „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn. Giro 704350.

v. d. L.

N.B.

Bij het vorige nummer was een girokaart ingesloten. Daarop stond vermeld, dat de betaling betref de 12e jaargang 1976. Dit moet natuurlijk 1977 zijn. Mogen we van deze gelegenheid gebruik maken er evenals de administrateur op aan te dringen spoedig uw abonnementsgeld (eventueel met overbetaling) over te maken? In de kop van het blad heeft enige keren gestaan, dat de advertenties f 25,— per mm kosten. In dit nummer is weer het juiste bedrag genoemd, nl. 25 ct. per mm. Dat is ook het bedrag, waarvan de administrateur bij het opmaken van rekeningen is uitgegaan.

B.

worden gehouden, even in herinnering. Mogelijk kunnen in het volgende nummer de sprekers worden genoemd, maar onafhankelijk daarvan kan een ieder al de nodige maatregelen of voorbereidingen treffen. Laten we elkaar opwekken om bij leven en welzijn te zijner tijd naar Slidrecht te gaan. Gemeenschappelijk reizen heen en terug kan ook een vreugde zijn. Er is nog niet over gesproken, maar men kan er wel op rekenen, dat de bezoekers per trein weer van het station zullen worden afgehaald en na afloop van de ontmoetingsdag ook weer naar het station zullen worden gebracht. Het is ook nu de bedoeling, dat de morgensamenkomst om half 11 aanvangt en de middagsamenkomst om ongeveer 4 uur eindigt. Vooral voor de bezoekers uit het noorden per trein is het van belang, dat ze er op kunnen rekenen, dat de dag tijdig gesloten wordt, om niet al te laat weer thuis te kunnen zijn. Tussen ongeveer 12 en 2 uur zal er pauze zijn. Er wordt weer koffie en frisdrank ter beschikking gesteld.

B.

CATECHISMUS, LEERBOEK VAN DE ORDE DES HEILS

ZONDAG 13

Dat de Gezalfde des Vaders, de Zone Gods is, wordt ons bij Zijn doop betuigd door de Heilige Geest, Die op Hem nederdaalde in een lichamelijke gedaante gelijk een duif. En door het Goddelijk spreken van de Vader: „Gij zijt Mijn geliefde Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen.”

Maar nu wordt ons gevraagd: „Waarom is Hij Gods eniggeboren Zoon genaamd, zo wij toch ook Gods kinderen zijn?” En toch is het de bedoeling van deze vraag niet, om het onderscheid dat er is, tussen Gods eniggeboren Zoon en het kindschap van de gelovigen, aan te tonen. Want dat onderscheid is voor ons wel zo onnoemelijk groot, zodat er geen behoefte aan is, zulks aan te tonen. Want het gaat hier om het verband dat er is tussen de eeuwige natuurlijke Zone Gods en de gelovigen, die om Zijnentwil tot kinderen Gods worden aangenomen.

En dat staat in de eerste plaats in verband met het Goddelijk vragen: „Want wie is hij, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken? spreekt de Heere.” Waarop geantwoord is door de Zone Gods: „Ik heb lust o Mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.” En daarop is de Zone Gods gezalfd met dit woord: „Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid, daarom heeft U o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten.” En op dat verbond zegt het antwoord: „maar wij zijn om Zijnentwil uit genade tot kinderen Gods aangenomen.” Want het Goddelijk verlossingsplan tot zaligheid van zondaren was uit Gods goedertierenheid opgekomen.

Genade heeft hier de diep geestelijke betekenis van verlossing uit de bodemloze diepte van het verderf en het deelachtig worden van het eeuwige leven. Waarvoor de Zone Gods uit soevereine liefde, het oordeel van de goddeloosheid en het verdienen van de gerechtigheid voor Zijn rekening kwam te nemen. En op grond daarvan is de Zone Gods aangenomen en aangesteld door de Vader tot plaatsbekledend Middelaar, om door Hem in het geloof dat door de liefde werkt, gezaligd te worden. „Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve maar het eeuwige leven hebbe.”

Het is onuitsprekelijk groot als het blinde ziels-oog, door de dierbare werkingen van de Heilige Geest geopenbaard wordt voor het aanschouwen van Zijn heerlijkheid. Wat al de genegenheden van het hart naar Hem doet uitgaan, om Hem aan te mogen nemen als geschenk van de Vader, in het binnenste des harten.

En toch is Hij, gezonden door de Vader tot het „Zijne”, met afkerigheid bejegend. Het „Zijne” wilde heer en meesters blijven van zichzelf, door te vertrouwen op de gerechtigheid van de wet. Blevén daarom afkerig van het zalig worden uit genade. Het werd door hen halsstarrig geweigerd Hem aan te nemen als de door God geschonken Zaligmaker.

Maar daar zijn er toch die, al zien zij dierbaar-Hem aan te nemen? Inderdaad! die zijn er geluk-Hem aan te nemen? Inderdaad! die zijn er gelukkig nog wel. Maar dat zijn dezulken die zuchten onder de redeneringen en kwellingen van het ongeloof, omdat het hart vanuit het wezen des geloofs er heilbegerig naar uitziét, Hem aan te mogen nemen in het binnenste des harten. En dat staat in verband met het niet kunnen, wat geheel onderscheiden is van het niet willen. Zodat de zulken zich steeds meer afhankelijk leren kennen van de dierbare werkingen van de Heilige Geest, en dat met een innige gebondenheid aan de troon van Gods genade. En dan zegt de Heere tot hun bemoediging: „maar Ik zal Mijn hand tot de kleinen wenden.”

Christus vat die zuchtende en wenende zielen bij de hand, om hen op grond van Zijn gerechtigheid te leiden tot de Vader, opdat zij om Zijnentwil zouden overgenomen worden door de Vader, om kinderen Gods genaamd te worden. Want de Schrift zegt: „Maar zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods genaamd te worden, namelijk die in Zijn naam geloven.” En dat zijn degenen die uit God geboren zijn. Waarom zij er dan een innige behoefte aan hadden, uit genade tot kinderen Gods aangenomen te mogen worden. 't was hen niet mogelijk te blijven staan in de eerste beginselen van het genadeleven, want het hart was dorstende naar de levende God, daar het door hen bitterlijk beweend werd, zich gezondigd te hebben uit Zijn zoete gunst en zalige gemeenschap.

Het wordt door de aanneming tot kinderen Gods een delen in Zijn liefde en dat, met het innig

verlangen, daarvan steeds meer kennis te mogen bekomen. Want in dat geestelijk kennen is het eeuwige leven. Om zo als eeuwigheidskinderen te zoeken de dingen die boven en die eeuwig zijn tot wasdom van het geestelijk leven.

Werd het hart door de dierbare werkingen van de Heilige Geest aangedreven en onderwezen de aanneming tot kind des Heeren biddende en smekende te zoeken, dan hebt u ook nog in die gezegende aanneming Zijn getuigenis nodig. En daaraan gaan wij voorbij, zo wij het zelf vast kunnen houden, tot grote schade van het geestelijke leven. In het kinderlijk roepen: „Abba, Vader!” is niet alleen het deelachtig zijn van het kindschap, doch ook de behoefte des harten dat kinderlijk te mogen beleven. Wat Gods kind alsdan met Paulus doet getuigen: „Dezelve Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn.” Om er door gesteld te worden in aanbidding voor het aangezicht des Heeren. En dat is bij de aanvang al eeuwigheidswerk. Wat ons leidt tot de vraag: Waarom noemt gij Hem onze Heere?

Voor het geestelijke leven is het van grote betekenis dat God de Zoon Zijner liefde tot een Heere gesteld heeft, door Hem te zalven met vreugdeolie. Want de Vader wil dat wij met Hem in Zijn vreugde delen, daar de Zoon Zijner liefde met Zijn hart borg geworden is. Want dat gold de eer van Zijn naam en de zaligheid van ons hart en leven.

Omdat Hij ons met lichaam en ziel van al onze zonden, niet met goud of met zilver, maar met Zijn dierbaar bloed gekocht heeft. Want elk mens staat in dit leven met zijn ziel in contact met God, daar Hij het levende bloed door de aderen laat vloeien, want ook de heidenen leven in een onuitroeibaar besef dat er een Goddelijk wezen is. Waarvan de consciëntie als Gods stedehouderes getuigenis geeft, door de sprake van de wet, die ook bij hen geschreven staat in het hart. Zo werd Christus in Zijn plaatsbekledend middelaarswerk met Zijn ziel en lichaam aan het menselijk geslacht verbonden. Want naar de eis van Gods rechtvaardigheid moest deverzoeining door voldoening opgebracht worden, naar lichaam en ziel, daar wij die beide door onze moedwillige ongehoorzaamheid, kwamen te stellen in dienst van zonde, Satan en ongeloof. Wat met goud of zilver niet mogelijk was.

Het wordt ons hier duidelijk voor ogen gesteld, dat wij door onze moedwillige ongehoorzaamheid in Adam, van kinderen Gods, het eigendom van Satan zijn geworden. Wat ons blijkt uit dit woord: „maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde.” En in de zonde is de heerschappij van Satan. Zodat de Heere de toorn Gods tegen de zonde van het ganse menselijk geslacht moest dragen. Waartoe Hij genageld is aan het vloekhout des kruises. Wat ons wijst op de boom waarvan wij gegeten hebben, om wijs te worden in eigen ogen.

Maar gekocht door Zijn bloed, had Hij ook de verlossing door Zijn kracht voor Zijn rekening genomen. De Zone Gods heeft Zijn menselijke natuur niet alleen ondersteund met Zijn Goddelijke kracht in het dragen van de last en straf der zonde, maar daarmede komt Hij ook de zondaar te verlossen uit de staat der ellende, om hem te stellen in de staat der genade. Wie meent dat zelf te kunnen, kent zichzelf niet in zijn verdorvenheid en verdoemelijkheid voor God.

Gekocht en verlost door de Heere, wordt de zondaar met al zijn verdorvenheid, tot roem van Gods genade tot Zijn eigendom gemaakt. Want God heeft in de eerste Adam de mens gemaakt naar Zijn beeld en gelijkenis. Maar al begeert Gods kind naar Zijn beeld en gelijkenis te leven, dan is dit nog maar een klein beginsel, van de ware gehoorzaamheid. Wat ons het woord van Paulus doet beamen, als hij zegt: „Zo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde.”

Maar 't beginsel dat Goddelijke natuur deelachtig is door wederbarende genade, is onoverwinnelijk in de Heere. Waarvan de Schrift zegt: „Gij die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd.” En daarin leeft de door God vastgestelde regel van de orde des heils, tot wasdom van het Geestelijke leven.

Soest.

NAAR DE KATECHISATIE

202

VAN DE KERK (15)

Van de kentekenen der Kerk (11)

In onze vorige les hebben we gewezen op onze belijdenis, de Nederlandse Geloofsbelijdenis, welke in de artikelen 28 en 29 handelt over de noodzakelijkheid, dat ieder schuldig is zich te voegen en te houden bij de WARE Kerk en dat alleen dan afscheiding geoorloofd is als die is een afscheiding „van degenen, die niet van de Kerk zijn”, waarmede onze vaderen bedoelden: een afscheiden van het lichaam der Roomse kerk, waarin begrepen is de p a u s en de gehele legermacht van kardinalen, bisschoppen, pastoors, priesters en monniken.

Deze afscheiding in 1517 zien onze vaderen als een uitoefening van het „ambt der gelovigen” en wel als een GELOOFSDAAD en GELOOFS-GEHOORZAAMHEID aan de Heere.

In verband hiermede wijst onze Belijdenis in artikel 29 op het onderscheid tussen de ware en de valse kerk.

We achten het gewenst, nog even nader in te gaan op deze zaken, in verband met de vraag, of ook latere afscheidingen geoorloofd zijn en zo ja, op welke gronden alleen die mogen plaatshebben. Zeer zeker, een moeilijke kwestie bij de gescheurdheid of gebrokenheid van Gods kerk, welke er thans is. Daarom doen zich vaak zoveel moeilijkheden op bij de uitoefening van de tucht der kerk. En de handhaving van de tucht is toch één van de zuivere kentekenen der ware kerk!

Allereerst hierover een enkele opmerking.

De uitoefening en handhaving van de kerkelijke tucht houdt ten nauwste verband met de BELIJDENIS der kerk. Want het gaat hierbij niet alleen over de LEVENSTUCHT, maar bijzonder ook over de -leer- tucht.

Met de vastheid en zuiverheid van de leer der Schrift staat of valt immers de kerk! Calvin noemt de zaligmakende leer van Christus de ziel der kerk en zegt, dat zonder haar het christendom niet bestaat. Artikel 30 van de belijdenis spreekt daarom van de eis, dat de ware leer haar loop hebbe. Naar Zondag 31 wordt het hemelrijk volgens het bevel van Christus ONT-SLOTEN en TOEGESLOTEN. Toegesloten voor degenen, die onder de christelijke naam ONchristelijke leer of leven voeren.

Paulus geeft zelfs aan de vervloeking prijs de gene, die een andere boodschap dan het zuivere Evangelie brengt: „Indien u iemand een evangelie verkondigt, buiten hetgeen gij ontvangen hebt, die zij vervloekt.” Galaten 1:9.

Titus wordt opgedragen een ketterse mens na de eerste en tweede vermaning te verwerpen. Titus 3:10.

De kerk des Heeren is „pilaar en vastigheid der waarheid”.

Daarom hangt de vastheid en handhaving van de zuivere leer onlosmakelijk samen met het wezen der kerk en haar belijdenis.

De kerk heeft haar belijdenis door de rijke bediening van de Heilige Geest mogen verwerven, haar puttend uit de Heilige Schrift alleen en deze met haar bloed bezegeld!

Dáárom heeft de kerk de dure roeping over de zuiverheid van de leer der Schrift te waken. Bijzonder wel in deze tijd, nu de moderne theologie zo funest ingrijpt in het leven en in de belijdenis der kerk.

Want het is deze valse theologie, welke uitgaat van een totaal on-Bijbels openbaringsbegrip. Zij stelt immers, dat het oneindig onderscheid tussen God als de gans Andere en ons, nietige schepselen, niet kan worden overbrugd, zelfs niet door de openbaring. Al wat men daarvan in bepaalde formule's wil vastleggen, zal juist in tegenspraak zijn met Gods Woord en daarom blijft men tasten naar de waarheid, althans zo denkt men. Daarom staat deze moderne opvatting volkomen „negatief” tegenover de belijdenis.

Tegenover deze verderfelijke opvatting staat het vaste getuigenis der Heilige Schrift zelf aangaande haar duidelijkheid. God heeft Zich in haar geopenbaard, bekendgemaakt en al wat tot zaligheid nodig is, als zijnde Zijn ONFEILBAAR Woord!

Wijlen Ds. J. van Sliedrecht schreef eens het volgende over deze zaken:

„Daarom is de belijdenis niet maar een uiting van het tasten van de kerk naar de Waarheid in een bepaalde tijd; ook niet slechts een eerste commentaar der vaders, waarnaar de zonen en dochters zedelijk verplicht zijn in ieder geval eerst te luisteren.

Maar in haar belijdenis spreekt de kerk haar geloof in Gods Woord uit en belijdt zij de schatten der genade, die haar in de kennis van haar Drieënige God gegeven zijn en in dat Woord geopenbaard zijn.

In haar belijdenis heeft de kerk daarom — in gehoorzaamheid aan de Heilige Schrift — vastgesteld de leerstukken des geloofs. De belijdenis blijft derhalve aan de Heilige Schrift ondergeschikt en examinabel.

Maar is de belijdenis door de kerk aanvaard, dan heeft zij gezag, omdat zij — naar de rotsvaste overtuiging der kerk — met de Heilige Schrift overeenstemt en als repetitie der Schrift de leer der Schrift doorgeeft.

Vast overtuigd van de vertolking van de leer der Schriften door haar belijdenis, haar te handhaven en over de zuiverheid der leer te waken.

Dat heeft niets te maken met legalisme (wettisch drijven); beschuldiging van legalisme wordt gevonden bij hen, die van het geloof der belijdenis min of meer vervreemd zijn.”.

Tot zover dit citaat.

Nu diene die belijdenis ook in het leven der kerk recht te functioneren als leer en levensnorm. Daartoe is nodig gedurende oefening van het oprechte geloof en van het gebed om haar beleving, in blijvend verkeer met de belijdenis!

Dát geloof, dié beleving werke Gods Geest in ons en Hij versterke dit in het leven van Gods kinderen!

E.

v. L.

GAAT DAT MAAR ZO??

5

We willen nu eerst vermelden, wat de synodale commissie aan de synode van 1974 rapporteerde. Onder 3 van haar rapport schrijft zij:

„Enigszins anders is het gesteld met het in 4. genoemde t.a.v. het gebruik van toegewezen t.v.-zendtijd. Deputaten wensen niet alleen effectivering van art. 25 Acta 1965/1966 (de vrijheid om evangelisatiesamenkomsten via de t.v. te doen uitzenden; — een besluit dat blijkens art. 109 van deze Acta om praktische redenen niet uitgevoerd mocht worden), maar zij vragen ook de vrijheid om kerkdiensten via de t.v. te doen uitzenden. Bij deze laatste vraag zijn deputaten voorbijgegaan aan art. 26 Acta 1956: „.....„uitsprekend dat dit geenszins wil zeggen dat de synode de televisie als zodanig kan aanvaarden voor de dienst des Woords”.

Uw commissie heeft zich afgevraagd of er reden zou zijn dit laatstgenoemde besluit te herroepen. Afgedacht van de mogelijk opnieuw aan de orde te stellen principiële vraag of er na 18 jaar geen redenen kunnen zijn om nu wel van de t.v. gebruik te maken voor de dienst des Woords, is uw commissie van mening dat dit voorlopig nog zo veel praktische bezwaren oplevert dat het uitzenden van kerkdiensten voor de t.v. in dit stadium niet wenselijk is.

Ds suggestie van deputaten om het synodebesluit 1965/66, genoemd in art. 109 van die Acta, te herroepen, raakt niet het uitzenden van kerkdiensten via de t.v., maar van evangelisatiesamenkomsten. Tegen de uitzending daarvan maakten diverse kerken bezwaar.

Uw commissie heeft niet kunnen constateren of de in 1965 geldende bezwaren nu, na bijna 10 jaar en een daarin toegenomen t.v.-gebruik, nog even zwaar wegen. Wel heeft uw commissie een verschil in benadering ontdekt: in 1965 kwam de vraag naar het gebruik-maken van de t.v. uit de vergadering zelf naar voren; nu wijzen deputaten erop, dat de voorgenomen reorganisatie kan betekenen dat ons van overheidswege zendtijd wordt toegewezen. En dan gaat het erom, dat ook deputaten weten wat met die tijd gedaan kan worden.

Hoewel één commissielid ten aanzien van deze

zaak zijn bedenkingen heeft, is het alle leden duidelijk dat we niet bij voorbaat negatief moeten staan t.o.v. eventueel toegewezen en te verkrijgen zendtijd via de t.v., daar dit niet behoort in te houden dat deputaten zelf geroepen zijn deze tijd te vullen. Het ware te overwegen deze eventueel aangeboden zendtijd „uit te besteden” aan een daarvoor in aanmerking komende omroepvereniging, waarbij deputaten dan wel medeverantwoordelijk blijven. Dit voor het geval de synode van mening is, dat art. 109 Acta 1956/66 gehandhaafd moet blijven.”

De commissie stelde voor „deputaten de vrijheid te verlenen om de eventueel in de toekomst door de overheid toe te wijzen t.v. zendtijd onder verantwoordelijkheid van deputaten zo te (doen) gebruiken dat de verbreiding van het Evangelie daardoor bevorderd wordt, met inachtneming van het in 1956 genomen besluit”.

Onder art. 168 van de Acta van de synode van 1974 lezen we het volgende:

„Radio-kerkdienst uitzendingen

De praeses geeft in bespreking het rapport van de deputaten voor radiokerkdienstuitzendingen (bijlage LXXIV). Commissie II rapporteert (bijlage LXXV). Enkele afgevaardigden herinneren aan de synode 1965/1966, toen er zoveel onrust in de kerken was over mogelijke televisieuitzendingen, en manen tot voorzichtigheid. De rapporteur, ds. H. Biesma, wijst erop dat we de zaak in de juiste proporties dienen te zien. Wanneer zendtijd wordt toegewezen, zal dit neerkomen op een half uur per jaar. Wanneer we die niet claimen, zal deze aan anderen worden toegewezen. Het gaat hier niet om de vraag of kerkdiensten per televisie zullen worden uitgezonden. Prof. dr. J. P. Versteeg geeft als deputaat een nadere toelichting.

Prof. dr. W. H. Velema wijst erop dat de uitzending van een informatieprogramma zonder bezwaar kan plaatsvinden. Wanneer de Christelijke Gereformeerde Kerken nu neen zeggen, staan zij buiten de verdere ontwikkeling. Bovendien kunnen anderen dan een negatief programma uitzenden.

De synode besluit:

1.
2.
3. deputaten de vrijheid te verlenen om de eventueel in de toekomst door de overheid toe te wijzen televisiezendtijd onder verantwoordelijkheid van deputaten zo te (doen) gebruiken dat de verbreiding van het Evangelie daardoor bevorderd wordt, met inachtneming van het in 1956 terzake genomen besluit;
4.

In een slotartikel willen we nog enkele opmerkingen maken.

B.

DE TEKST VOOR DE PREEK

Onder het hoofd: „Horen en leren” namen we in een vorig nummer in ons blad op wat Ds. Tanis onder „Uit de pastorie” schreef. In aansluiting daarop schreef hij nog iets wat we gaarne een plaats geven in ons blad. We nemen dit over uit het Kerkblad van Sliedrecht-centrum van 3 december 1976, no. 272. We lezen daar het volgende:

De vorige keer hebben we er op gewezen, dat de Heere spreekt door Woord en Geest tot het hart. Hier ligt de prediking niet buiten. Naar Zijn welbehagen laat de Heere Zijn Woord verkondigen en die verkondiging gebruikt de Heere tot heil van gevallen mensen. Nu wordt er iedere keer in de dienst een tekst afgekondigd. Nu is een tekst in de prediking het gedeelte van de Heilige Schrift, dat ten grondslag gelegd wordt aan de bediening des Woords in het midden der gemeente en verklaard en toegepast wordt tot onderwijs der gemeente. Nu mag een tekst niet dienen als een motto, waaronder de prediker allerlei zelfgekozen gedachten samenvat. Wanneer dit het geval is dan wordt een tekst gebruikt als een kapstok waaraan de ideeën van de prediker worden opgehangen. Dit is in strijd met de eerbied, die wij verschuldigd zijn aan de Heilige Schrift als het Woord Gods. Een bekwaam theoloog uit het verleden heeft in dit verband eens opgemerkt: „Zulk een prediking is geen bediening des Woords en het ware beter, wanneer de

prediker zijn eigen meningen aan de liederen mededelen, dat hij dan het Woord Gods maar liet wat het was en geen tekst uit de Heilige Schrift koos”. Wat de tekst niet zegt, waar de tekst geen grond voor geeft, mag in de prediking niet naar voren komen. In de prediking moet de tekst spreken, moet het tekst-woord verkondigd worden. Dit kan niet geschieden in eigen kracht. Het kan alleen geschieden door de verlichtende werking van Gods Geest, Die doet verstaan, wat in de tekst besloten ligt. Die Geest doet ook verstaan, welke boodschap in de tekst besloten ligt.

Nu is de vraag wel eens gesteld, hoe komt een prediker aan een tekst? Dit is een belangrijke vraag. Die vraag is ons persoonlijk ook wel eens gesteld. Het antwoord op de vraag legt, als het goed is, iets bloot van het intieme leven van een prediker. Elke week weer opnieuw, wanneer de Heere hem daartoe in staat stelt, moet een tekst behandeld worden. Komt nu een prediker zelf tot een tekstkeuze? Wanneer dit geschiedt is dit niet profijtelijk. Noch voor hem zelf noch voor de gemeente. Dan komen er slechts bepaalde zaken uit het Woord aan de orde. Dan wordt een prediker eenzijdig en wordt de gemeente eenzijdig geleid. Dan is men met de voorbereiding spoedig klaar.

In 't gezinsleven wordt door de moeder elke dag weer opnieuw een maaltijd klaargemaakt. Nu is de maaltijd niet elke dag hetzelfde. Een moeder beschikt over een ruime keus. Van die ruime keus wordt door haar gebruik gemaakt. Zij dient daarin haar gezin. Nu moet voor een prediker dit een steeds terugkerende zaak zijn om zich te stellen voor het aangezicht des Heeren om te vragen om een tekst. Zijn bede moet elke week zijn „Heere, wilt U mij een tekst geven”. Een prediker, die dit mag betrachten weet van worstelingen en beproevingen. De zondag kan almeer in zicht komen en men weet niet waarover gesproken dient te worden. Echter de Heere beschaamt niet. Beschaamt nimmer! Is er gekomen de gerichtheid op een tekst, dan is nodig te weten, wat de tekst inhoudt, wat de tekst zegt. Welke verkondiging er in besloten ligt. Wie nu zijn onbekwaamheid, zijn blindheid, zijn verduisterd verstand almeer gaat ontdekken, wordt steeds meer afhankelijk van de Heere. Daarbij kan het zo stormen in het hart van een prediker. De ambtelijke zonden, zijn tekortkomingen kunnen hem aangrijpen. De vrees kan het hart vervullen, dat de Heere niet meer helpen zal, want wie is men voor de Heere en hoe vervult men zijn ambt. Men is een onnutte dienstknecht. Een man met opreine lippen. Een man met een onrein hart. Dan is er de algehele afkeuring van zich zelf. Maar nu is dit het wonder, dat de Heere een zichzelf afkeurende dienaar niet afschrijft, niet ontslaat, maar steeds genadig wil zijn, helpen, sterken en troosten wil. Dat de Heere iedere keer weer wil bevestigen in het ambt. Dit is een wonder van Gods genade. Een vertroostende en sterkende blijk van Zijn onveranderlijke trouw. Vandaar dat Paulus verstaan kan worden, die beleden heeft: „En hulp van God verkregen hebbend sta ik tot op deze dag”.

Nu is het een weldaad en ook profijtelijk voor een gemeente, wanneer er in een gemeente lastdragers zijn. Die door de weeks ook het werk voor de zondag voortdurend voor Gods aangezicht brengen. Opdat de tekst verkregen mag worden, die nuttig is voor de gemeente en de woorden gelegd worden in de opening van de mond van de dienaar. Opdat het Woord tot zegen mag zijn. In wat we geschreven hebben ligt ook iets van een persoonlijke ontboezeming.

Aldus Ds. Tanis. Het is een stem uit de praktijk van een dienaar des Woords, die daarin vertolkt wat anderen stellig uit het hart gegrepen is.

B.

IETS VAN PROF. WISSE EN OVER WERK VAN HEM

Eerst iets van Prof. Wisse zelf.

In het nummer van 28 oktober j.l., 11e jaargang no. 22, stond een verslag van het jubileum van Ds. D. Slagboom. We schreven daarin, dat diaken J. Boer onze aandacht gespannen hield met zijn Kroniek rond 25 jaar geleden. Hij maakte melding van het classicaal examen. Daarbij was Prof. Wisse tegenwoordig. Wisse schreef daar-

over in „De Wekker”. In zijn pastorale brief had Wisse het ook over wat er nodig is om werkelijk een dienaar des Woords te zijn. Br. Boer las dit voor. We schreven, dat we niet (meer) de beschikking over „De Wekker” hadden, waarin deze brief staat. Anders zouden we graag dit gedeelte van de brief hebben overgenomen.

We hebben nu het desbetreffende nummer van „De Wekker” voor ons liggen. Daarom nemen we nu alsnog over, wat Wisse indertijd schreef:

„Voorts het komt niet minder aan op het inwendige, op de geestelijke inhoud van de kandidaten zelf; en dat is altijd een teer punt. Volsta ik met te zeggen, dat ieder onzer op zijn wijze, het in liefde en diepe ernst, op 't hart dier jeugdige kandidaten hebben gebonden, om zich maar veel en steeds door de Heere te laten examineren, om zó te leren..... „zakken”, dat men goed..... „slagen” mocht. Verstaat ge dit paradoxale zinnetje toch wel? Ja, ja, dat is echt „Hoger” onderwijs: hoger dan Apeldoorn, dan Kampen (met thans 2 „verdiepingen”), dan Amsterdam, Utrecht, enz. Veel hoger dan alle aardse hoogten van wetenschap. Als de Heere ons leert een ontdekt, verloren, en afgesneden mens **vóór Hem** te worden; en om in die weg, door de Heere Zelf te worden opgericht; dat wordt slagen door (niet **om**) zakken heen. Zalige lessen, dierbare leerschool, hemelse Leermeester.

En dat kome in de preek óók uit. Gewis het volk van die Hoge School heeft fijne „voelhorens”; o geloof mij, men wordt het gewaar aan de inhoud van de preek, tot zelfs aan kleed, gebaar, vorm, taal en het hele optreden toe, of de prediker een reeds..... „gezakte” is geworden ja of neen.” Tot zover Wisse.

Nu iets over het werk van Wisse.

In hetzelfde nummer van „De Wekker” wordt een boekje van Wisse besproken, namelijk: „De droefheid naar God en de bekering”. De recensie, die vermoedelijk van Prof. Van der Schuit is, luidt als volgt:

„Het wordt mij dit keer buitengewoon gemakkelijk gemaakt om dit boek van prof. Wisse, door de uitgever mij toegezonden, bij de lezer(es) hartelijk aan te bevelen.

Ik wil u de eigen woorden van prof. Wisse laten lezen, die hij in „Pastorale brieven” schreef, en die ik acht beter onder deze rubriek op hun plaats te zijn.

Zie hier, wat de Schrijver van dit boek u heeft te zeggen:

„Het was allang uitverkocht, maar de aanvraag houdt steeds aan; zodat het nu voor de derde maal verschijnt. Ik heb wegens mijn toestand er niets in kunnen wijzigen (wat m.i. ook niet nodig was) en ook geen uitbreiding kunnen geven. Ik heb vele malen mogen vernemen, dat de Heere in vrije goedheid dit geschrift voor menige zoekende en heilbegeerige ziel tot rijke zegen heeft gesteld. Het is geen geleerde verhandeling, maar van a-z een praktische pastorale zielsbehandeling. Het is geschreven destijds in een tijd, dat de Heere mijn eigen ziel met kennelijke bemoeienis had bediend; ik heb er toen naar gestaan om te schrijven voor eenvoudigen wien het waarlijk om de Heere te doen was. Om die reden zou ik wel wensen, dat deze derde druk in veler handen kwam. Het boek leent zich ook uitmuntend, om op het ziekbed gelezen te worden; of om het daar voor te lezen.

Het is ingedeeld in tal van hoofdstukken en elk behandelt een apart stuk uit het Schriftuurlijk ware bevindelijke leven. De prijs is f 3,90. Gezien de hedendaagse duurte van het papier is het niet duur; er staat veel in. Moge de Heere de lezing bij vernieuwing genadig ten zegen stellen.”

Hiermee eindigt de recensie, waarin dit boek van Wisse hartelijk wordt aanbevolen. Het boek is grif van de hand gegaan. Het is niet gebleven bij die derde druk. We hebben zelf o.a. in ons bezit een exemplaar van de vijfde druk, die ook al weer enige jaren geleden het licht zag. En we mogen aannemen, dat dit boek nog altijd afnemers en lezers vindt.

Zo spreekt Wisse nog nadat hij gestorven is.

B.

UIT DE PRAKTIJK

47

Gods wegen zijn wonderbaar; dit is de beleving van allen die door des Heeren Geest geleerd en geleid worden. Men hoort soms van mensen, die plotseling worden stilgehouden op hun weg van God af, en dan spreekt men van een krachtadige bekering. Betreft het een mens die geheel in de wereld heeft geleefd, en daarin alleen al zijn vermaak gevonden heeft, nooit naar Godsdienst of Kerk heeft omgezien, kortom geleefd heeft alsof er geen God bestaat, en de Heere komt hem tegen, zodat hij voor God krijgt in te vallen, en aanvankelijk leert kennen dat hij een zondaar is, en deswege geen heil voor hem mogelijk is. Maar er nu bij de Heere een weg is, waardoor hij nog kan gered en gezaligd worden, dan komt al spoedig een verandering van levenswandel openbaar, temeer als zo'n mens zich in de weg der Middelaar mag gaan begeven.

Wanneer het de Heere behaagt in Zijn vrijmacht een net burgerlijk en kerkmens, die getrouwd de middelen waarneemt, te arresteren op de kerkbank, dan wordt dat uiterlijk niet zo gezien als bij de bovengetekende, hoewel de daad Gods even krachtadig is, want werelds of ingetogen, die ziel wordt van dood levend gemaakt.

De leidingen des Heeren zijn dienaangaande wel ondscheiden, maar zij werden beiden zondaar, die voor God geen bestaan hebben, en zich leren kennen als geheel vloek- en doemwaardig.

Tijdens een huisbezoek werd eens opgemerkt hoe verschillend de leidingen des Heeren zijn in het trekken en overtuigen van Zijn volk. Kunnen sommigen spreken van de bemoeienissen des Heeren van hun prilste jeugd af, zodat zij bij het opgroeien niet konden meedoen met hun leeftijdgenoten, en soms onder diepe indrukken leefden, en meer en meer werden overtuigd van hun rampzalige staat voor de eeuwigheid, dat zij alzo zijnde niet kunnen bestaan voor God, en menigmaal in bange vreze voortleefden, ja ook bij ogenblikken mogen opmerken het groot voorrecht van Gods volk, hetwelk een begeerte opwekte om ook tot dat volk te mogen behoren, totdat zij eindelijk met alles vastliepen, en als een diepschuldig en doemwaardig schepsel voor God in het stof nedervallen, en daar een zeer genadig God mogen ontmoeten.

Ja mensen, nu u daarover spreekt, denk ik terug aan mijn jonge jaren; als buitenafwerker werkte ik in de kop van Noord-Holland, en ging daar 's Zondags ter kerke, waar nog een zuivere waarheid gebracht werd. Voor de dienst aanving kwam daar een jonge vrouw binnen. Mijn buurman zeide tot mij: Zie je die vrouw? die is dansende op de kermis te C. door God krachtadig in het hart gegrepen, en als je haar nu hoort getuigen van het vrije werk van Gods genade, dan sta je er verwonderd van. Ik haal dit maar even aan als dienstig in ons gesprek.

Een der kinderen zeide na deze mededeling: dat was toch wel echt met die vrouw, maar gaat het nu altijd zo? Ik heb wel eens mensen horen spreken, die hun mond vol hadden over de Bijbel en de oude schrijvers, maar over hun eigen bekering spraken zij niet. Dan dacht ik bij mezelf: Ja, mens, je spreekt er wel over, maar 't is naar mijn gevoel of je niet beleefd hebt wat je bespreekt”. Kinderen, er zijn meer praters dan belevers. Maar om terug te komen op je eerste vraag, daar is onderscheid in de leidingen des Heeren.

Wij lezen van Obadja dat hij de Heere vreesde van zijn jonkheid af, dat kon Manasse niet zeggen, en toch was beider einde vrede. Zo zijn er meer voorbeelden in het Woord. Maar ook in deze tijd mogen wij hiervan nog horen. 't Is nu nog niet zo laat op de avond, en als het tot enig nut mag wezen, wil ik kort nog iets vertellen van een zeker persoon die ik zeer goed gekend heb.

De man over wie het gaat was niet kerkelijk aangelegd, alleen bij de doop van zijn kinderen zag hij de kerk van binnen, en leefde ten deze in onverschilligheid, hoewel zijn vrouw hem menigmaal daartoe uitnodigde om mede naar de kerk te gaan. Al meer dan 50 jaren oud zijnde, ging hij toch eens met zijn vrouw mede onder de verkondiging van het Woord. Niet lang na zijn eerste kerkgang sprak een gastpredikant over Anna de Profetes, met levende gebaren zagen wij als het ware Anna heengaan tot degenen

die de zaligheid in Israël verwachtten, zij klopte op de deuren, ook de predikant klopte in het vuur van zijn rede op de kansel. Laat dit nu door de bijzondere leiding des Heeren inslaan in het hart van die man, zodat van dat ogenblik af hem de rust werd opgezegd. Toen werd hij een ongelukkig mens. Als men hem ontmoette, sprak hij over zijn ongeluk en groot gemis; zo ging een aantal jaren voorbij. De man werd langdurig ziek. Op zijn verzoek kwam een vriend met wie hij de laatste jaren veel gesproken had, hem bezoeken. De man was geheel anders dan voorheen. De Heere was na 13 jaren teruggekomen op hetgeen toen was voorgevallen, met kracht werd hij bepaald bij: Zie ik sta aan de deur en ik klopt”, en werd teruggeleid naar die 13 jaren waarin duidelijk en levendig de hand des Heeren werd gekend, en hoe nu door deze hernieuwde daad des Heeren een hope op de Heere werd gewerkt, hetwelk de overige tijd zijns levens duidelijk is gebleken.

Zonderling was een ontmoeting drie dagen voor zijn sterven, met een vriend, die zeer zakelijk met hem sprak betreffende zijn staat voor de eeuwigheid, en hij levendig getuigde van die zekere hoop op de Borggerechtigheid van Christus, niet wetende dat het einde zo nabij was. Drie dagen later overleed die man onder aanroeping van zijn Borg en Zaligmaker.

Vrienden, de Heere gebruikt soms eenvoudige woorden of zaken, om de mens tot inkeer te brengen, en dan wordt vervuld de profetie van Jesaja: Voor een doorn zal een denneboom opgaan, en voor een distel een mirteboom, en het zal de Heere wezen tot een naam en eeuwig teken dat niet uitgeroeid zal worden. Wij hebben zo nodig een bekering uit God, door God en tot God. Denk ernstig na over hetgeen wij vanavond eerst hebben besproken betreffende de noodzakelijkheid der bekering tot God, en hoe onderscheidenlijk de wegen zijn in de trekking des zondaars.

J. v. Heteren

VERENIGING VOOR GEREFORMEERD SCHOOLONDERWIJS (V.G.S.)

De jaarlijkse algemene vergadering van bovengenoemde vereniging zal ditmaal worden gehouden D.V. op zaterdag 2 april a.s. in het congresgebouw „De Doelen” te Rotterdam. Aanvang 10.15 uur.

Ook nu weer is een zaterdag voor dit doel gekozen, mede om de onderwijsgeevenden in de gelegenheid te stellen deze vergadering te doen bijwonen.

De leden van de V.G.S. kunnen tot uiterlijk 15 maart a.s. voorstellen voor deze algemene vergadering indienen. Hiertoe moeten worden gerekend zodanige voorstellen, waarvan de behandeling tot de bevoegdheid van de ledenvergadering behoort en die derhalve niet afgewikkeld kunnen worden door ons bestuur c.q. door de algemene secretaris.

Eventuele voorstellen, als hierboven bedoeld, dienen te worden ingezonden aan de algemeen secretaris van de V.G.S.: J. J. Verhage, Klooslaan 9 te Ridderkerk.

Aan de leden zal tijdig een agenda voor deze vergadering worden toegezonden.

Het bestuur

VOOR DE JEUGD BESTE JONGELUI!

Gideon 83

„En zij zeiden: Wij zullen ze gaarne geven. En zij spreidden een kleed uit, en wierpen daarop een iegelijk een voorhoofdsiersel van zijn roof. En het gewicht der gouden voorhoofdsierselen die hij begeerd had, was duizend en zevenhonderd sikkelen gouds, zonder de maantjes en ketenen en purperen klederen, die de koningen der Midianieten aangehad hadden, en zonder de halsbanden, die aan de halzen hunner kemelen geweest waren”.

Richt. 8 : 25, 26.

Goed voorgaan doet goed volgen. Dat is een bekend spreekwoord, wat maar al te weinig in acht genomen wordt. Wordt dit meer gedaan, er zouden minder zonden geschieden. Dit mogen de ouderen dit dit lezen wel in acht nemen. En ik

hoop ook dat mijn jonge vrienden het in hun hoofd en harten hielden prenten op een zodanige wijze dat ze het nooit meer zullen vergeten.

Goed voorgaan, doet goed volgen! Dat is natuurlijk niet voor één keer bedoeld, maar dat geldt voor het ganse leven. Het kan wezen dat men op een bepaald ogenblik goed voorgaat, terwijl men op een volgend moment 't niet doet. Die ene keer dat men het dan wel deed, wordt dan weer overschaduwd, om niet te zeggen van te niet gedaan, door die keren dat men het niet doet.

We zien dat ook in het leven van Gideon.

Hij heeft het koningschap afgewezen. Dat was goed. Was hij in deze lijn maar voortgegaan, dan zou het volk hem daarin hebben gevolgd. Althans, dit had men menselijk gesproken, kunnen verwachten. We zien dat menigmaal in het woord van God aldus getekend. Was er een goede voorganger (koning), die in de vreze des Heeren wandelde, dan ging het volk ook die weg uit, al is het voor een groot gedeelte altijd alleen maar uitwendig geweest. Had het volk een voorganger, (koning) die niet in de wegen des Heeren wandelde, dan ging het volk ook de weg van hun voorganger op en verviel het steeds weer van kwaad tot erger. Een uitwendig in de wegen des Heeren wandelen is natuurlijk niet genoeg om welgetroost te kunnen leven en zalig te kunnen sterven. Het heeft geen waarde voor de eeuwigheid. Doch voor de tijd heeft het wel waarde. Want aan een uitwendige levenswandel wil de Heere ook nog een zegen verbinden, al is het dan alleen maar voor de tijd. Terwijl, wanneer men zelfs uitwendig niet in de wegen des Heeren wandelt, de gevolgen van de zonde, hier in dit leven zich al laten gelden.

Zowel door zegeningen als door oordelen laat de Heere Zich gelden. Hij laat er uit aflezen, dat Hij bestaat, en dat men met Hem rekening dient te houden. Vergeet dat toch ook alstublieft nu niet, in deze tijd waarin de afval zo ontzaglijk groot is, en het getal dergenen, die met God en Zijn gebod niet meer rekenen, met de dag groter wordt.

Die afval moet je niet in de wereld zoeken, maar in de kerk. Want in de wereld heeft men met God en Zijn gebod al reeds lang geen rekening meer gehouden. Het is haast niet voor te stellen, als je in de kerk opgevoed bent, hoevelen er in de wereld zijn, die niet eens meer weten van God en Zijn gebod. Als je op het brede terrein van het leven je begeeft, dan kom je daar wel achter.

Zaterdag 1.1. had ik ten deze nog een treffende ontmoeting. Ik mag dit zo er tussendoor jullie misschien wel van vertellen. Het is heus niet zo, dat alles de deur van een pastorie voorbij gaat.

Een jongeman, van naar schatting 16 à 17 jaar, belde aan en vroeg of hij „Menheer” spreken mocht en hem enkele vragen mocht stellen. Hij liep met zijn hoofd tegen het naambordje op, waar achter mijn naam de veelbetekenende letters V.D.M. stonden. Doch wat dit allemaal inhield, was de jonge man totaal onbekend. Had hij dit geweten, dan had hij vermoedelijk mijn deur wel voorbijgelopen. Doch nu is hij er ingelopen. Niet alleen letterlijk, maar ook een beetje figuurlijk. En ik hoop van niet alleen een „beetje” figuurlijk, maar helemaal.

Op zichzelf maakte hij een vrij nette indruk. Hij wilde dan aan de hand van verschillende vragenlijsten mij informeren over wat ik zoal las. Ik zeide tegen hem: Zet de bijbel maar bovenaan. Want dat is boek nummer één. Dat is ook het enige boek wat je de waarheid zegt. Door alle andere boeken word je bedrogen.

Maar dit was de bedoeling niet. Het ging niet over de bijbel. Ik zeide: Ja, ja! die gaat toch voor alle dingen.

Maar het was hem dan te doen om te weten welke kranten ik zoal las. Een hele lijst werd mij voorgelegd. Daar stonden de Telegraaf op, het Elzeviërs weekblad, de Volkskrant, het algemeen dagblad en nog verschillende van dergelijke bladen. Ik keek ook nog of ik het R.D. er tussen zag staan. Maar dat kwam niet in aanmerking.

Ik zeide: Van al deze bladen lees ik er niet één. Helemaal niet en nooit, zo ging mijn toch vrien-

delijke vragensteller verder. Ik zeide: Nou ja, nooit, het is ook weer niet zo, dat ik achterloop in de wereld. Als de gelegenheid zich voor doet en ze gooien eens een „reklamenummer” in de bus, dan kijk ik er wel eens in, om te weten wat daar in te koop is. Maar het is ten enenmale waardeloos in mijn ogen.

Zo kwam hij met mij niet veel verder.

Ik zeide: Ik geef zelf een krant uit. En toen heb ik hem maar mijn plaatselijk kerkblad meegegeven. God zou de meditatie die daar in stond kunnen gebruiken. „Bewaar het Pand”, had ik op dat moment niet bij de hand. Jullie begrijpen wel, ware dit het geval geweest, hij had deze krant, waar die beslist nog nooit van heeft gehoord, ook meegekregen.

Ik vroeg hem intussen of hij ook nog naar een kerk ging, of daar wel eens in kwam. Hij vertelde eerlijk van „nooit”. Ik zeide: Och jongen, wil ik je dan eens een goede raad geven: Sluit je ogen en buig je knieën en vraag of God je wil bekeren en ga de bijbel lezen. Dat boek kan ook jou nog wijs maken tot de zaligheid. Wil je me beloven dat je dit zult doen?

Hij zat wel wonderlijk te kijken, en zei er verder niet één.

Wel wilde hij nog weten of ik ook verzekerd was. Ik zeide: Ja, naar alle kanten en ik betaal geen cent premie. De polis ligt Boven! Dit was natuurlijk ook frans voor hem, een vreemde taal. Zijn laatste vraag was wat ik verdiende. Ik vertelde hem dat dit zoveel was, dat het in geen goud of geld is uit te drukken. Toen wist hij genoeg. Vriendelijk namen wij van elkaar afscheid, waarom niet? Doch er schoot wel een medelijdende gedachte over. En dan te bedenken dat het gros van de jonge mensen zo leeft en opgroeit.

Zo is het in de wereld.

Maar ik had het er over, dat de afval in de kerk gezocht moet worden. Daar verbreden zich helaas de scharen, die God en Zijn gebod de rug toekeren. Menigmaal moeten wij dat konstaten en het ook van ouders vernemen, dat hun kinderen de „verkeerde kant” zijn uitgegaan. Dat is natuurlijk een smartelijke zaak. En dan komt de vraag aan de orde of men in het „goed voorgaan” ook heeft voldaan? Helaas kan dat niet van alle „voorgangers” worden gezegd. Hoe dient men daarom altijd op zijn hoede te zijn, om door een „verkeerde voorgang” geen oorzaak te worden, dat er velen de verkeerde weg op gaan. Dat maakt de geschiedenis van Gideon zo leerzaam. Hij die het koningschap afwees, nam wel „koninklijke eer” in ontvangst.

Hij wilde tenslotte wel iets van de buit hebben. En het volk antwoordde: Wij zullen ze gaarne geven. Gideon geeft gelegenheid om de „mens” te verheerlijken. En deze gelegenheid wordt door de mensen met beide handen aangegrepen. Je ziet het voor je ogen gebeuren. Zij spreidden een kleed uit en wierpen daarop een iegelijk een voorhoofdsiersel van zijn roof. En 't gewicht der gouden voorhoofdsierselen, die hij begeerd had, was duizend en zevenhonderd sikkelen gouds, zonder de maantjes en ketenen (halskettingen) en de purperen klederen, die de koningen der Midianieten aangehad hadden, en zonder de halsbanden, die aan de halzen hunner kemelen waren.

Als je dat alles in gedachten op een hoop ziet liggen, is het geen kleinigheid, wat men aan Gideon als „eerbewijs” heeft gegeven. Alleen al aan gouden voorhoofdsierselen was er een gewicht van duizend en zevenhonderd sikkelen gouds. Dat is zo ongeveer aan gewicht 28 kg. Ik heb zoveel nog nooit bij elkaar gezien. En ik denk van jullie ook niet. Gideon kreeg dit.

Was dat dan nu zó verkeerd? Ere wie ere toekomt! Dat mag toch wel?

Ja, wat moet ik daar nu weer op zeggen? Jullie maken het mij wel een beetje lastig. Maar ik zie dat mijn papier al weer vol raakt en daarom wil ik het antwoord tot de volgende keer bewaren.

Zullen we dat afspreken?

Inmiddels verblijf ik met vriendelijke groeten, jullie aller vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent.

BOEKBESPREKINGEN

Ds. C. den Boer - EEN VREEMD-LING HIER BENEËN

B.V. Uitgeverij „De Banier” — Utrecht.

STEMMEN UIT GENEVE EN UIT WITTENBERG

De Gereformeerde bibliotheek te Goudriaan Zuid-Holland

We kunnen dit werk in veler handen wensen, niet om de band of de wijze van uitgaven, hoe voortreffelijk die ook is, maar om de inhoud. Het boek is geen verklaring van de Christenreis van Bunyan zonder meer, maar het bevat, zoals we ook op het titelblad lezen, gedachten over deze Christenreis. Blijkens het Woord vooraf heeft de schrijver bij de samenstelling van het boek een dankbaar gebruik gemaakt van het bekende boek van de hand van J. H. Gunning J. Hzn. „Blikken in Bunyans Pelgrimsreise”. Dat betekent niet dat hij het in alles met Gunning eens is. Zo hier en daar geeft Ds. den Boer blijk van een andere mening. Het blijkt niet of de schrijver ook kennis genomen heeft van de artikelen, die onze medewerker Ds. R. Kok jaren geleden voor ons blad over deze pelgrimsreis geschreven heeft. Wij voor ons zouden het toejuichen, wanneer die artikelen alsnog in boekvorm zouden kunnen worden uitgegeven. Naast het werk van Ds. den Boer is daar stellig nog wel plaats voor. Ieder geeft zo zijn eigen belichting. Dat even tussen haakjes.

Ds. den Boer zegt in zijn woord vooraf: „Verder zal de leer bemerken, dat ik het boek van Bunyan zo geprobeerd heb te benaderen, dat niet de schrijver noch de christen in het algemeen, maar Christus, de Borg en Zaligmaker van Zijn Kerk, in het middelpunt komt te staan. Bunyans boek zij ons een aansporing om de waarheid van he beschrevene aan het Woord van God te toetsen en er vervolgens ons eigen leven naast te leggen. Het meeste nut krijgen wij uit een grondige lezing van de „Christenreis”, het eerste deel van de „Pelgrimsreis”, als wij de lijnen van de Schrift inzake het bevindelijke leven via Bunyans woorden doortrekken naar ons eigen hart. In dit opzicht heeft, dunkt mij, de reis van Bunyans christen aan actualiteit niets ingeboet.”

We hoeven hier niets aan toe te voegen. Bij het lezen van dit werk kwam wel eens de vraag bij ons op of de verklaringen, die verschillende schrijvers van de Christenreis geven, in overeenstemming zijn met de gedachte die Bunyan bij het schrijven gedreven heeft. Als Bunyan een eigen verklaring had kunnen geven zou die natuurlijk de beste zijn. Maar dat doet niets af aan de waarde van andere verklaringen, die de bedoeling hebben om de Christenreis beter te doen verstaan.

Enkele opmerkingen willen we maken. Op blz. 105 lezen we: „Satan heeft een ervaring van duizenden eeuwen, zo lang al als de wereld bestaat.” Dus van honderdduizenden jaren! Dat zal wel niet de bedoeling van de schrijver zijn geweest. Op blz. 147 staat: „In ieder geval is een slapende Christen een aansluiting.” Moet dat niet zijn: een aanfluiting?

Het boek is prachtig uitgegeven. Het telt 388 blz. en kost gebonden f 53,—.

MARY BUNYAN, de blinde dochter van John Bunyan, door Sallie Rochester Ford.

Uitgeverij „De Banier”, Utrecht.

Dit boek is een vertaling van een werk, dat ruim 100 jaar geleden voor 't eerst in de engelse taal verscheen onder de titel: Mary Bunyan — the dreamer's blind daughter, a tale of religious perseveration. Het werd in 1970 herdrukt. We kregen het een paar jaar later in Canada in handen en hebben het tijdens ons verblijf aldaar gelezen. Het boek bevat een aangrijpend verhaal over Mary en niet alleen over haar, maar ook over anderen. Het boek is in het nederlands vertaald door Ds. W. de Graaf. Om een idee te geven van de inhoud laten we hier de titels van sommige hoofdstukken volgen: 1. De arrestatie, 2. Mary en Jozef bezoeken hun vader in de gevangenis, 3. Bunyan in de gevangenis, 4. Bunyan voor zijn rechters, 5. De trouwe echtgenote — vrouw Bunyan — gaat naar Londen om de vrijlating van haar man af te smeken, 6. vrouw Bunyan voor opperrechter Hale en de andere rechters, 7. de tweede pelgrimsreis naar Bedford, 8. zonlicht in de cel — een kind als een engel, 9. de droom van het blinde meisje, 10. Bunyan bezoekt zijn gezin, 11. Bunyan's bezoek aan Londen, 12. Het blinde meisje wendt zich tot de koning, 13. de pest, 14. een vriend in nood, 15. Gods verscholenen — de kleine bovenkamer, 16. de doop van Mary, 17. de werkzaamheden van Bunyan in de gevangenis, 18. het werk van Bunyan na zijn vrijlating, 19. het bezoek-nieuws van William Dormer, 20. Bunyan's zware beproeving, 21. het verhaal van Agnes, zoals ze aan haar dominee vertelde, 22. de ontmoeting tussen Marij en William Dormer, 23. de duisternis wordt dichter, 24. het sterfbed, 25. een kort overzicht van het leven van Bunyan, na zijn vrijlating uit de gevangenis te Bedford. Zijn dood.

Het is een boek van bijna 450 blz. De nederlandse uitgave heeft veel van de engelse weg. Er komen ook enige tekeningen in voor. De uitgave ziet er goed verzorgd uit. In het exemplaar dat we van de uitgever ontvingen zijn middenin enige bladzijden wegens misdruk (overdruk) haast niet te lezen. We hopen, dat dit in andere exemplaren niet voorkomt.

Het kost f 32,50.

PSALMBERIJMINGEN, 4e cahier

Dit is een uitgave van de stichting ter verkrijging van een Schriftgetrouwe psalmberijming, secretariaat

Prins Bernhardlaan 41, Vlaardingen. Dit cahier werd ons al enige tijd geleden ter beoordeling toegezonden. We menen te moeten volstaan met de aankondiging van dit werkje, dat berijmingen van een aantal psalmen bevat. En wel hierom, dat we op het standpunt staan, dat we moeten blijven bij de berijming van 1775. Er is al heel wat verschil van mening openbaar gekomen ten aanzien van nieuwe berijmingen, die in het kerkelijke leven allerlei spanningen hebben opgeroepen. Daar willen wij niet aan meedoen.

B.

STEMMEN UIT WITTENBERG

Uitgave van de Gereformeerde Bibliotheek te Goudriaan

Bundel 29 van deze stemmen is verschenen. Deze bevat het eerste gedeelte van Luthers Kerkpostillen. De vertaling is van Drs. G. E. op 't Hof. Aan de preken gaat vooraf: Een kleine onderwijzing wat men in de evangeliën zoeken en verwachten moet. Luther handelt daarin over het geloof, de goede werken en de geestelijke betekenis. De eerste preek is voor de eerste advent-zondag en gaat over Matteus 21: 1-9 en de tweede voor de volgende zondag, over Lukas 21: 25-33. Deze preek is slechts ten dele in deze aflevering opgenomen. Uit deze preek blijkt, dat Luther het einde van de wereld spoedig verwachtte.

We behoeven het niet in alle opzichten eens te zijn met wat Luther hier schrijft, maar we zullen wel moeten erkennen, dat hij met overtuiging geschreven heeft en dat hij ook in deze preken veel goeds geeft. De prijs is f 4,—.

TOT HET HEILIG WOORD - door A. G. Eggebeen. Uitgave van de Gereformeerde Bijbelstichting, p.a. Mauritsweg 80, Dordrecht.

Dit is een boek, prachtig uitgegeven, van 142 blz., met 5 verhalen uit de tijd na de reformatie. Er was vervolging en druk. De verhalen hebben een historische achtergrond. De inkleding is van de schrijver. Deze heeft er werk van gemaakt om het verleden voor ons tot leven te brengen en zijn lezers te verplaatsen in die tijd en omstandigheden. De vraag kwam hier en daar op of de schrijver de mensen van die tijd soms niet wat te gunstig voorstelt, b.v. wanneer hij in een der verhalen ridders in een kasteel vergaderd laat spreken op een wijze, die de gedachte oproept of dat nu zo ongeveer allemaal godzalige mensen zijn geweest. Het valt ook op, dat de schrijver zich bedient van de Staten-vertaling, hoewel die in de verhalen niet gebruikt kan zijn. De vraag kwam op of dit historisch gezien wel juist is. Ook gaat het over het zingen van psalmen. Dat was in 1529, zie blz. 90. Waren er toen al psalmberijmingen die bruikbaar waren?

Na deze opmerkingen, die tonen met hoeveel belangstelling we dit boek gelezen hebben, willen we onze

waardering uitspreken over de inhoud van het boek. De verhalen brengen ons stuk voor stuk in aanraking met Gods Woord. Dat is ook de bedoeling. We lezen op blz. 140: Velen zijn tot het heilig Woord gebracht en getrokken uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht. Het eerste verhaal gaat over een schrijnwerkersgezel van Trier. Zijn vader oefende ook dit beroep uit en werd om het geloof als ketter verbrand. Dat was op 24 juni 1547. De zoon maakte heel wat mee, maar de Heere maakte alles wel. Het tweede verhaal is getiteld: door de dood tot het leven. Het gaat over de marteldood in Engeland van de leraars Ridley, Latimer en Crammer. Dit verhaal is kort. Het derde gaat over: wat genade vermag. Herman Schinckel, een boekdrukker in Delft, is de hoofdpersoon. Ook hij sterft de marteldood. Het vierde verhaal handelt over Münzer, een godsdienstdweper, die veel onrust en ellende veroorzaakte, maar tenslotte de dood vond. Het laatste verhaal gaat over een jonge Hugenoot van adel, die uit Frankrijk moest vluchten en na veel ontberingen en ellende in Engeland terecht kwam. We kunnen dit boek in veler handen wensen. Het is goed te weten, wat onze vaderen hebben moeten doormaken voor het geloof. Zouden wij stand kunnen houden, als er weer vervolging zou komen? Het boek kost gebonden f 19,75.

ICHTHUS dat Jezus Christus de Zoon van God is - door Ds. J. C. Maris

Uitgave van de Internationale raad van Chr. Kerken, Postbus 80 De Bilt-2664

Dit is een brochure van 32 blz., die f 2,— kost. We kregen deze ter recensie. In een begeleidende brief lezen we: Tegen de achtergrond van hedendaagse beschouwingen, als in „Christelijk Geloof" van prof. dr. H. Berkhof, geeft dit geschrift in eenvoudige bewoordingen een positieve bezinning op de bijbelse leer van Christus' Godheid.

Aan de binnenzijde van het omslag staat: De gebogen lijnen op het omslag evenals het woord „Ichthus" zijn een herinnering aan het vis-symbool dat door de christenen uit de eerste eeuwen werd gebruikt. Iedere letter van dit Griekse woord voor „vis" is de beginletter van een ander woord. Zo werd het de korte aanduiding van de belijdenis: Jezus Christus Zoon van God — Zaligmaker. In de katakomben bij Rome heeft men dit symbool op tal van plaatsen aangetroffen.

De brochure handelt achtereenvolgens over: 1. De beschouwing der Theologen, 2. Het getuigenis van God 3. Naar de Schriften, 4. Een andere Jezus?, 5. Een zaak van geloof.

B.

AANMELDING LEERLINGEN

Reformatische Scholengemeenschap „Guido de Brès" voor atheneum (met latijn) havo, mavo

Overijsselsestraat 49, Rotterdam, tel. 010 - 326608

Haastrechtstraat 25, Rotterdam tel. 010-826644

AANMELDING voor het cursusjaar 1977-'78 is mogelijk voor:

het BRUGJAAR atheneum, havo, mavo;

de 4e klas HAVO

de 5e klas ATHENEUM

De klassen zullen gehuisvest worden in het nieuwe gebouw, Haastrechtstr. 25, Rotterdam-IJsselmonde.

Voorlopige aanmelding vóór 15 maart, schriftelijk of telefonisch aan het schooladres Overijsselsestraat 49 of Voor aanmelding na deze datum kan via het hoofd van de basisschool, geen plaats meer worden gegarandeerd.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door: de rector drs. M. Burggraaf, (tel. 01807—17523), de conector brugklassen B. Stolk (tel. 01804—16293).

Te koop gevraagd

i.g.st.z. VRIJSTAANDE WONING met garage en ± 500 m² moestuin.

Brieven met indeling en prijsopgaaf onder no. 10, Bewaar het Pand.

B.

Het adres voor al uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend Statenvertaling) en psalm boekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50
Veenendaal
Telefoon 08385 13978
Postbus 177

„Heb er 14 pond af in twee maanden."

H. H. H. te O. P.

Tegen praktisch iedere kwaal leveren wij

GENEES-KRACHTIGE KRUIDEN

Maandkuur f 10,95 (verzendk. inbegrepen)

Drogisterij SIKKING

Barrevoetstraat 5
Haarlem
Tel. 023 - 31 28 82
B.g.g. 32 46 06

Voor bijbels, boeken en muziek is **LINDENBERG** uniek! Grote voorraad Snelle levering

ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S BOEKHANDEL

Slaak 4-8 (postbus 4209) ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

GORINCHEM.

Aan de **GOMARUSMAVO** te uitgaande van de Vereniging Voortgezet Onderwijs op Reformatische grondslag te Gorinchem worden wgens verdere uitgroei per 1 augustus 1977 gevraagd

LERAREN/LERARESEN

voor de volgende vakken:

— Nederlands	9 uur
— Frans	12 uur
— Engels	8 à 11 uur
— Wiskunde	12 uur
— Godsdienst	22 à 24 uur
— Maatschappijleer	4 uur

Door combinaties van vakken (ook eventueel met niet-genoemde) is een volledige weektaak mogelijk. Zij, die uit overtuiging zich willen inzetten voor het Reformatisch onderwijs kunnen hun sollicitatiebrief sturen aan de secr. van de vereniging, p.a. Groot Veldsweer 11, Hardinxveld-Giessendam, gaarne vóór 1 feb. a.s.

Inlichtingen worden graag gegeven door de directeur, C. P. Huissen, tel. 01846-4302 en door de adjunct-directeur J. Visser, tel. 01846-4437.

Tel. school: 01830-23899.

HOTEL

DREYEROORD -

OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Voor een

SERIEUZE BIJVERDIENSTE

contact opnemen met M. van Ooijen, Telefoon 078 - 21153

Het hotel waar mevrouw zich „uit" - en mijnheer zich „thuis" voelt.

„REPOS AILLEURS" DRIEBERGEN

U zoekt wat rust?
U wilt bijkomen na ziekte?
U bent de eenzaamheid moe?

Kom dan eens enige weken naar Driebergen. Elgen, kerkelijke sfeer - Prima maaltijden - Geen tv.- Vlak bij de bossen

Buntlaan 54
Telefoon 03438 - 2466

Voor al Uw

- ★ BOEKEN
- ★ BIJBELS en
- ★ PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

Eind februari verschijnt D.V.

„ONDERGANG DOOR OPSTAND"

Dit boek is een fel protest tegen de ontzaglijke zonde van abortus provocatus. Deze zonde wordt gezien binnen het raam van onze tijd en als een uiting van de geest van onze tijd. Daarop duidt ook de titel.

Schrijver is

Ds. T.J. DE JONG

Ned. Herv. Pred. te Garderen

Het boek is voorzien van een hartelijk aanbevelingswoord van

Ds. C. SMITS

Oud. Ger. Pred. te Hardinxveld-Giessendam

Het is nodig dat iedereen dit boek leest om SCHRIFTUURLIJK GEFUNDEERD de machten der duisternis te weerstaan.

De schrijver heeft getracht eenvoudig te zijn, zodat het voor niemand een bezwaar is om dit boek aan te schaffen. Voor verdergaand onderzoek is er uitvoerig tekstverwijzings-materiaal achter in het boek.

BESTEL NU!

OUDSHOORNS UITGEVERIJ

Schepenenstraat 55, Montfoort.

De prijs is zo laag mogelijk gehouden voor dit keurig uitgevoerde en gebonden boek namelijk f 15,—